

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/19/2019
Identifikačné číslo spisu:	4311215702
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4311215702.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Rieker Slovakia, spol. s r.o., so sídlom v Komárne, Roľníckej školy 1, IČO: 36 531 235, zastúpeného advokátskou kanceláriou TOMÁŠ KUŠNÍR, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska 5, proti žalovaným 1/ R. G. G., bývajúcemu v U. N., O. XXX, a 2/ G. G. G., bývajúcej v M. H. XX, zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária ANDRAŠOVIČ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Lermontovova 14, o neúčinnosť právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 12C/225/2011, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 12. septembra 2018 sp. zn. 25Co/341/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovaných 1/ a 2/ o d m i e t a .

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Levice (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. júla 2017 č. k. 12C/225/2011-309 určil, že kúpna zmluva, uzavretá dňa XX. mája XXXX medzi K. G. ako predávajúcou a žalovanými 1/ a 2/ (ďalej aj „žalovaní“) ako kupujúcimi, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k bližšie označeným nehnuteľnostiam, je voči žalobcovi právne neúčinná. Návrh žalovanej 2/ na prerušenie konania zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

1.1. Prvostupňový súd mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalobca mal voči dlžníčke K. G. (ďalej aj ako „dlžníčka“) pohľadávku vo výške 446 668 Sk, priznanú rozsudkom prvostupňového súdu č. k. 13Cb/159/2002-308, právoplatným dňa 27. júla 2007. Pohľadávka žalobcu bola vymáhaná v rámci exekučného konania vedeného u súdneho exekútora JUDr. Jaroslava Mráza, ktorému exekučný súd dňa 18. januára 2008 sp. zn. 7Er/7/2008 vydal poverenie na vykonanie exekúcie. Dňa XX. mája XXXX K. G. ako predávajúca uzavrela s kupujúcimi G. G. a G. G. kúpnu zmluvu. Predmetom tejto kúpnej zmluvy bol spoluvlastnícky podiel K. G. v pomere 1 k bližšie označenej nehnuteľnosti. Kupujúci nadobudli nehnuteľnosť každý v podiele 1.

1.2. Vecne dôvodil § 42a ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), konštatujúc preukázanú existenciu záväzku dlžníčky (matky žalovaných) voči žalobcovi. Povinná (dlžníčka) porušila zákaz nakladať s majetkom podliehajúcim exekúcii, ktorá skutočnosť má za následok vznik práva oprávneného, odporovať tomuto právnomu úkonu povinného podľa § 42a a § 42b OZ. V konaní nebolo sporné, že účastníci kúpnej zmluvy, teda kupujúci, sú osoby blízke - deti dlžníčky K. G.. Preukázanie úmyslu dlžníka nie je podmienkou odporovateľnosti vtedy, ak druhou osobou, sú osoby dlžníkovi blízke, úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa v takom prípade zákon predpokladá a je na osobách blízkych dlžníkovi, aby preukázali opak. Žalovaní sa v priebehu konania bránili, že v žiadnom prípade nedošlo uzavretím kúpnej zmluvy k úmyslu ukrátiť veriteľa, nakoľko povinnosťou dlžníčky, teda ich matky, bolo uspokojiť ich pohľadávku z dedičského konania, ktorá ku dňu odporovateľného právneho úkonu, nebola uspokojená. Poukázali na dohodu zo dňa XX. júla XXXX, ktorú podpísal G. G. ako maloletý, teda v čase uzavretia dohody nemal spôsobilosť na právne úkony a keďže nie je možné uvedený právny úkon oddeliť, súd prvej inštancie uzavrel, že predmetná dohoda zo dňa XX. júla XXXX je absolútne neplatná. Žalovaní tvrdili, že ich matka si splnila voči nim, ako veriteľom, svoju povinnosť vyplývajúcu z dedičského rozhodnutia, ktorá pohľadávka vznikla skôr, ako pohľadávka žalobcu v tomto konaní.

1.3. Ďalej poukázal na skutočnosť, že žalovaná 2/ zastupovala svoju matku (dlžníčku) ako splnomocnená zástupkyňa v konaní 13Cb/159/2002 a zároveň aj v exekučnom konaní 7Er/7/2008. Práve na ňu dlžníčka (jej matka) postúpila všetky svoje pohľadávky ako na konateľku spoločnosti ANAX Levice, s.r.o. Je teda zrejmé, že žalovaná 2/ pred uzatvorením kúpnej zmluvy mala jednoznačne vedomosť o dlhoch svojej matky, a to nielen voči žalobcovi ako veriteľovi, ale aj voči ďalším veriteľom, ako vyplýva z obsahu samotnej zmluvy o postúpení pohľadávok, v ktorej sú uvedené všetky pohľadávky vedené v exekučných konaniach. Súd prvej inštancie zároveň poukázal na to, že žalovaní nepreukázali, že pri uzatváraní kúpnej zmluvy s dlžníčkou žalobcu konali s náležitou starostlivosťou, nakoľko okrem nimi tvrdených skutočností (nevedomosť o dlhoch ich matky), bolo vyznačené záložné právo na liste vlastníctva, ako aj upovedomenie o začatí exekúcie zriadením exekučného záložného práva.

1.4. Súd prvej inštancie k tvrdeniam žalovaných, že dlžníčka žalobcu je vlastníčkou ďalšieho hnuťelného majetku, z ktorého by mohla byť pohľadávka žalobcu uspokojená, konštatoval, že z listu vlastníctva č. XXX, vyplýva, že dlžníčka žalobcu je vlastníčkou aj ďalšieho majetku, z ktorého by mohla byť uspokojená pohľadávka žalobcu, avšak žalovaní neunesli dôkazné bremeno v tom, že skutočne tento majetok, resp. jeho hodnota v čase odporovaného právneho úkonu postačovala na uspokojenie pohľadávky žalobcu. Navyše poukázal aj na ťarchy vyznačené v časti „C“ predmetného listu vlastníctva, z ktorých je zrejmé, že bolo na uvedené nehnuteľnosti zriadené exekučné záložné právo na základe viacerých exekučných príkazov, takže je nepochybné, že z uvedeného majetku by pohľadávka žalobcu uspokojená byť nemohla.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom z 12. septembra 2018 sp. zn. 25Co/341/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, jednotlivé dôkazy vyhodnotil a na ich závere vec aj správne právne posúdil. Následne vo veci rozhodol napadnutým rozsudkom, s ktorým sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil, a preto ho podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil. Zároveň odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie rozsudok aj v dostatočnej miere a správne tak po právnej, ako aj skutkovej stránke odôvodnil, s ktorým odôvodnením sa v plnom rozsahu stotožnil, a preto na správnosť týchto dôvodov ďalej, podľa § 387 ods. 2 CSP, iba poukazuje.

2.2. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, že úmysel ukrátiť veriteľa sa predpokladá pri právnych úkonoch, ktorými boli veritelia dlžníka ukrátení a ku ktorým došlo medzi dlžníkom a blízkymi osobami, alebo ktoré dlžník urobil v prospech týchto osôb. Táto vyvráťiteľná právna domnienka uľahčuje právnu pozíciu veriteľa, hoci aj tu existuje zákonná výnimka. Uvedené neplatí, ak druhá strana (blízke osoby) dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa ani pri náležitej starostlivosti nemohli rozpoznať. Náležitá starostlivosť a schopnosť rozpoznať úmysel dlžníka sú skutkové okolnosti, ktoré je potrebné zisťovať konkrétne, diferencovane a špecificky v každom jednotlivom prípade. Osoba blízka dlžníkovi sa môže podľa § 42a ods. 2 OZ ubrániť odporovacej žalobe, iba ak preukáže, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť odporovateľným právnom úkonom veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť,

napriek tomu, že vyvinula náležitú starostlivosť na poznanie tohto dlžníkovho úmyslu a šlo o náležitú starostlivosť. Odvolací súd v tomto podporne poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo/313/2001, sp. zn. 21Cdo/1912/2000 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/4/2016.

2.3. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne v danej veci zrejmé, že žalovaní 1/ a 2/ sú podľa § 116 OZ osobami blízkymi dlžníčke, ich matke (blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmú, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu). Z tohto dôvodu bolo ich zákonnou povinnosťou vyvrátiť domnienku, že o úmysle dlžníčky, uzavretím kúpnej zmluvy na nehnuteľnosti, nevedeli, resp. že tento úmysel ani pri náležitej starostlivosti zistiť nemohli.

2.4. Žalovaní v danom konaní opierali svoju obranu o tvrdenie, že ich matka si uzavretím tohto úkonu i b a splnila svoju povinnosť vyplývajúcu z dohody, ktorú uzavreli na vyporiadanie dedičského rozhodnutia po ich otcovi. V rámci tejto dohody sa ich matka zaviazala vyplatiť im dedičský podiel a pre prípad, že nebude môcť v hotovosti vyplatiť podiel, previesť vlastnícke právo svojho podielu 1 k nehnuteľnosti v ich prospech. Súd prvej inštancie predmetnú dohodu uzavretú medzi žalovanými a ich matkou dňa XX. júla XXXX vyhlásil za neplatný právny úkon (žalovaný 1/ bol v tom čase maloletým, nemal spôsobilosť na právne úkony a predmetná dohoda nebola schválená súdom, nebol zastúpený opatrovníkom), s ktorým záverom sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a bez ďalšieho poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v tejto časti. Dodal, že za situácie, že predmetná dohoda zo dňa XX. júla XXXX je neplatná, ďalej za situácie, že na predmetnom liste vlastníctva číslo XXXX je vyznačené záložné právo, ako aj za situácie, že žalovaná 2/ zastupovala svoju matku tak v pôvodnom konaní (13Cb/159/2002), ako aj v exekučnom konaní, ich tvrdenie o nevedomosti a neexistencii úmyslu dlžníčky ukrátiť veriteľa je iba v polohe ich subjektívneho posúdenia a tvrdenia bez náležitého preukázania a zdokladovania opaku tejto domnienky.

2.5. Okrem preukázania úmyslu (viď vyššie), ďalšími predpokladmi na určenie neúčinnosti právneho úkonu - kúpnej zmluvy voči žalobcovi bola existencia právneho úkonu, ktorým sa ukracuje pohľadávka veriteľa. Táto podmienka bola splnená uzavretou kúpnu zmluvou medzi žalovanými a dlžníčkou dňa 16. mája 2011 po tom, ako bola dlžníčke uložená povinnosť rozsudkom súdu zaplatiť žalobcovi pohľadávku vo výške 446 668 Sk, právoplatným dňa 27. júla 2007, ktorý bol aj exekučným titulom pre vykonanie exekúcie (7Er/7/2008, poverenie vydané dňa 18. januára 2008). Predmetná kúpna zmluva spĺňa všetky náležitosti vyžadované zákonom, preto nie je dôvod na vyhlásenie jej neplatnosti, ide o splnenie druhej podmienky, t. j. platnosti odporovateľného právneho úkonu, v danom prípade predmetnej kúpnej zmluvy. Ďalšou podmienkou vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu bola vymáhateľnosť pohľadávky veriteľa, ktorá podmienka bola splnená preukázaným rozsudkom súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 27. júla 2007 a vykonateľnosť dňa 31. júla 2007. Skutočnosť, že uzavretím tejto kúpnej zmluvy došlo k zníženiu majetku dlžníčky voči žalobcovi ako veriteľovi, bola v konaní preukázaná, a teda bola splnená aj ďalšia podmienka odporovateľnosti právneho úkonu, a to jej objektívna stránka, ukrátenie veriteľa. V neposlednom rade bola splnená aj podmienka včasnosti uplatneného nároku žalobcom, keď k uzavretiu odporovanej kúpnej zmluvy došlo dňa 16. mája 2011 a žalobca si svoje právo uplatnil na súde dňa 27. októbra 2011, t. j. v posledných troch rokoch tak, ako to upravuje ustanovenie § 42a ods. 2 OZ.

2.6. V ďalšom odvolací súd dieľšie reagoval na jednotlivé odvolacie námietky (bod 10 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). K ich výhrade, že k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa nemohlo dôjsť, nakoľko dlžník vlastní taký majetok, ktorý postačuje k uspokojeniu pohľadávky veriteľa, a to nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX katastrálne územie W., odvolací súd nad rámec uvedeného prvostupňovým súdom dodal, že z uvedeného LV vyplýva, že v časti „C“ ťarchy je zapísaných celkom 11 záložných exekučných práv, z toho 10 voči povinnej dlžníčke K. G.. Nie je teda predpoklad, že by z tohto majetku mohla byť uspokojená pohľadávka veriteľa vo výške 446 668 Sk s príslušenstvom (t. j. 14 826,66 € s príslušenstvom). Vzhľadom na spoluvlastnícky podiel predmetnej nehnuteľnosti, ako aj exekučné záložné práva na tieto nehnuteľnosti, veľkosť nehnuteľností, katastrálne územie, v ktorých sa nehnuteľnosť nachádza, sa odvolací súd zhodol so záverom súdu prvej inštancie, že je nepochybné, že z uvedeného majetku pohľadávka veriteľa uspokojená nemôže byť. Z tohto dôvodu námietku žalovaných týkajúcu sa neunesenia dôkazného bremena žalobcu o nepreukázaní obvyklej ceny tohto spoluvlastníckeho podielu, vyhodnotil ako účelovú a neopodstatnenú.

2.7. Žalovaní v podanom odvolaní ďalej namietali záver súdu o neplatnosti Dohody zo dňa 10. júla 1994 o vyplatení dedičského podielu. Aj touto námietkou sa súd prvej inštancie zaoberal v napadnutom rozsudku. Odvolací súd sa so záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti dohody v plnom rozsahu stotožnil. Skutočnosť, že dohoda bola uzavretá dňa 10. júla 1994, kedy žalovaný 1/ bol maloletý, mal 12 rokov, je nepochybné, že nemal spôsobilosť na právne úkony (spôsobilosť vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti), ktorá vzniká podľa § 8 ods. 1 OZ v plnom rozsahu plnoletosťou, plnoletosť sa nadobúda dovŕšením osemnásteho roku (§ 8 ods. 2 OZ). Je nesporné, že ustanovenie § 9 OZ upravuje, že maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku (napr. prijatie daru), ktorý úkon však musí byť schválený súdom a musí byť v prospech maloletej osoby. Právny úkon, týkajúci sa uzavretia dohody, na základe ktorej má jeho matka vyplatiť mu dedičský podiel v hotovosti a pri nesplnení povinnosti previesť na neho spoluvlastnícky podiel, nemôže byť úkonom, ktorý môže urobiť maloletá osoba, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony a určite nie je možné konštatovať, že išlo o bežný úkon, ktorý schváleniu súdu nepodlieha. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný 1/, ako osoba maloletá, bez schválenia tohto úkonu súdom, nemohla platne uzavrieť predmetnú dohodu. Odvolací súd sa nestotožnil s tvrdením žalovaných, že išlo iba o výkon dedičského rozhodnutia, ktorý právny úkon nemusel podliehať schváleniu súdu a že išlo iba o bežnú vec. Uzavretie takejto dohody je už na prvý pohľad tak vážnym právnym úkonom, ktorý osoba maloletá bez toho, aby bol úkon schválený súdom, nemohla vo svojom veku, rozumovej a vôľovej vyspelosti, platne uzavrieť.

2.8. Pokiaľ žalovaní v odvolaní tvrdili, že uzavretím dohody s dlžníčkou dňa 10. júla 1994 neukrátili veriteľa, pretože nemohli poznať úmysel ich matky ukrátiť veriteľa z dôvodu, že matka touto dohodou iba plnila dedičské rozhodnutie, odvolací súd - nad rámec uvedeného prvostupňovým súdom - dodal, že obaja žalovaní, ako osoby blízke, nepreukázali súdu prvej inštancie svoju nevedomosť o existencii dlhu matky. Naopak žalovaná 2/ svoju matku v základnom konaní, v ktorom sa riešila otázka dlhu a záväzku voči veriteľovi (žalobcovi), zastupovala. Rovnako ju zastupovala aj v exekučnom konaní. Z uvedeného dôvodu, ich tvrdenie o nevedomosti o dlhoch ich matky, a teda uzavretím kúpnej zmluvy aj o úmysle ukrátiť veriteľa, je iba v rovine subjektívneho účelového postoja, ktorý žiadnym dôkazom vyvrátený nebol.

2.9. K záverečnej námietke žalovaných, uvedenej v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie mal riešiť ako predbežnú otázku procesných podmienok vedenia exekučného konania, nakoľko na exekučnom titule, rozsudku č. k. 13Cb/159/2002-38 nebola správne vyznačená právoplatnosť, ktorá podľa ich tvrdenia mala byť vyznačená až dňom 28. júla 2007 a nie dňom 27. júla 2007, kedy uplynula pätnásťdňová lehota na podanie odvolania, odvolací súd iba dodal, že v zmysle ustálenej súdnej praxe ide o nesprávny výklad vyznačovania právoplatnosti zo strany žalovaných, právoplatnosť na rozhodnutí sa vyznačuje uplynutím posledného dňa na podanie odvolania, právoplatnosť bola na citovanom základnom rozsudku vyznačená správne. Z tohto dôvodu a j predmetnú námietku vyhodnotil odvolací súd ako účelovú a neopodstatnenú.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní (ďalej aj „dovolatelia“), a to podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalovaní navrhli, aby najvyšší súd napadnuté odvolacie a prvostupňové rozhodnutie zmenil a žalobu zamietol alebo aby napadnuté odvolacie a prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolací súd z obsahu podaného dovolania, aj s použitím ustanovenia § 124 ods. 1 CSP ustálil, že žalovaní za vadu zmätočnosti považujú (i) nepreskúmateľnosť odvolacieho a prvostupňového rozhodnutia v tom, že žalobný petit ani výroková časť prvostupňového rozhodnutia neobsahujú výšku podielu žalovaných na prevádzanej nehnuteľnosti, (ii) zamietnutie návrhu žalovaných na prerušenie konania.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalovaní - nad rámec zmätočnosti uvedených v bode 3.1. - v podanom dovolaní neuviedli nič.

4. Žalobca sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie

vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie žalovaných podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (písm. a), ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu (písm. b), strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník (písm. c), v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie (písm. d), rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd (písm. e), alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (písm. f).

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

12. Pokiaľ podľa obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z toho, že rozhodnutia odvolacieho a prvostupňového súdu sú nepreskúmateľné [bod 3.1.(i)], dovolací súd uvádza nasledovné.

12.1. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu považovaná za inú procesnú vadu než je zmätočnosť, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá (porovnaj R 111/1998). K uvedenej námietke nepreskúmateľnosti a nedostatku v odôvodnení rozhodnutí súdov nižšieho stupňa, dovolací súd odkazuje na stanovisko, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dňa 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk

najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku". Od tohto stanoviska dovolací súd aj za účinnosti CSP (§ 420 písm. f/) nevidí dôvod sa odkloniť.

12.2. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch môže nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a to o napríklad vtedy, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížia k „justičnému omylu". Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok z 24. júla 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém", ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8262/02, rozsudok z 23. júla 2009).

12.3. Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ktorý by bol dôvodom pre uplatnenie výnimky druhej vety stanoviska R 2/2016.

12.4. Primerane významu námietke znátočnosti vznesenej žalovanými v rámci dovolania pod bodom 3.1.(i) najvyšší súd uvádza, že predmetom žaloby a výroku prvostupňového rozsudku bolo určenie neúčinnosti kúpnej zmluvy voči žalobcovi. Žalovanými uvádzaná výhrada, že žalobný petit ani výroková časť prvostupňového rozhodnutia neobsahujú výšku podielu žalovaných na prevádzanej nehnuteľnosti nemá a ani nemôže mať pre účely vyslovenia neúčinnosti posudzovanej kúpnej zmluvy relevantné právne dôsledky, pretože kúpna zmluva, ktorej právna neúčinnosť voči žalobcovi bola súdom vyslovená, je vymedzená dostatočne určito. Inak povedané, aj keby výrok prvostupňového rozsudku o neúčinnosti inak perfektne označenej kúpnej zmluvy (kto a kedy ju uzavrel) explicitne neobsahoval predmet kúpy, nemala by uvedená okolnosť vplyv na neurčitosť petitu žaloby resp. súdneho výroku o neúčinnosti kúpnej zmluvy zo XX. mája 2011, uzavretej medzi dlžníčkou (matkou žalovaných) a žalovanými; uvedenou identifikáciou výrok I. prvostupňového rozsudku disponuje.

12.5. V neposlednom rade najvyšší súd dodáva, že predmetnú vadu žalobného petitu resp. výroku prvostupňového rozsudku žalovaní ani nenamietali v rámci podaného odvolania (princíp subsidiarity).

13. Žalovaní tiež namietali voči zamietnutiu ich návrhu na prerušenie konania [bod 3.1.(ii)].

13.1. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

13.2. Výrok rozsudku súdu týkajúci sa návrhu na prerušenie konania nemožno považovať za rozhodnutie vo veci samej. Jedná sa totiž o rozhodnutie rýdzo procesného charakteru, ktoré má v zmysle § 234 CSP vždy povahu uznesenia, a to aj vtedy, keď je obsiahnuté v rozsudku. Jeho následkom môže byť len prerušenie konania alebo pokračovanie v konaní o veci samej, z čoho je zjavné, že nemôže ísť ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

14. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Najvyšší súd preto ich dovolanie v tejto časti v zmysle § 447 písm. c/ CSP ako neprípustné odmietol.

Dovolanie žalovaných podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

15. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa tohto

ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

16. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

17. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolatelia vyvodzovali (iba) tak, že bez ďalšieho ako dovolací dôvod označili ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

18.1. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá bola riešená odvolacím súdom, avšak dovolací súd ju dosiaľ ešte neriešil. Pritom sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia nezodpovedajú kritériu danému týmto ustanovením (1Cdo/51/2017, 2Cdo/71/2018, 3Cdo/172/2018, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017, 6Cdo/128/2017, 7Cdo/99/2018, 8Cdo/169/2018). Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z tohto ustanovenia, nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum, hranice ktorého nie sú vymedzené. V takom prípade nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach (o tom, ktorú právnu otázku mal dovolateľ na mysli). Ak by postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu (3Cdo/141/2018).

18.2. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky relevantnej podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa); v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum, priečiaci sa koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania.

18.3. Z dovolania vyplýva, že žalovaní síce vytýkali odvolaciemu súdu viacero nesprávností, tieto však formálne mali charakter zmätočností vyplývajúcich z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (pozri bod 3.1. resp. body 12 - 14). Ani pri posudzovaní dovolania žalovaných podľa obsahu tohto mimoriadneho opravného prostriedku (§ 124 ods. 1 CSP) však z neho nevyplýva, konkrétne ktorou „právnou“ otázkou (odvolacím súdom riešenou, dovolacím súdom ale dosiaľ neriešenou) bola podľa ich názoru založená prípustnosť nimi podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V dôsledku nevymedzenia právnej otázky relevantnej v zmysle tohto ustanovenia neboli dané predpoklady pre uskutočnenie meritórneho odvolacieho prieskumu.

18.4. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaní nevymedzili uplatnený dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolací súd odmietol ich dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.